

VISLIJN

INFOBLAD VOOR DE OPENBARE
VISSERIJ IN VLAANDEREN

AGENTSCHAP VOOR
NATUUR EN BOS

JAARGANG 2014

BIJLAGE:
VISREGLEMENT
2014

- **ANDERS (VALIDE) GAAN VISSEN**
- **GEHEIMEN UIT DE DIEPTE**
- **DE SPIEGELKARPER, UITGEZET EN OPGEVOLGD**
- **EXOTEN, OPDRINGERIGE GASTEN?**

Agentschap voor
Natuur en Bos

3 INTERVIEW

Minister Schauvliege over het nieuwe visserijbesluit

5 REPORTAGE

Anders (valide) gaan vissen

6 VISWATEREN

5 Vlaamse viswateren

13 KLEINE NETE

Vrije doorgang gegarandeerd

14 MOOE TOEKOMST VOOR MAARKEBEEK

Vismigratie in zicht!

15 HENGELSTEIGERS LANGS KANAAL LEUVEN-DIJLE**16 BEELDSPRAAK****18 VORMEN EXOTEN EEN PROBLEEM OF NIET?****21 VISSTERFTE IN DE BOVEN-SCHELDE****22 VROEGER ZANDWINNINGSPUTTEN, NU VISWATEREN**

Geheimen uit de diepte

24 PALING STAAT NIET VOOR GESLOTEN DEUR

Omgekeerd spuibehoor

26 LIMBURG

Waar de beekprik zich thuis voelt

28 BELGIAN LADIES FISHING TEAM**29 HOE GAAT HET MET DE ZENNE ?****30 ROOFVISEN IN HET VIZIER****31 DE SPIEGELKARPER****32 NUTTIGE ADRESSEN****57**

Voor u begint te gissen, ik ga hier niets verklappen over mijn leeftijd. 57 is nochtans een respectabel getal. Meer nog, we hebben er lang naar uitgekeken, want er zitten weer 57 verschillende vissoorten in de Zeeschelde! Ruim vier jaar na het Internationale Jaar van de Biodiversiteit is dat een vaststelling die kan tellen. En we zijn blijkbaar nog lang niet uitgeteld. Wetenschappers en hengelaars halen om de haverklap nieuwe soorten boven water. Merkwaardig genoeg niet altijd met evenveel enthousiasme, hoe dat precies zit lees je verderop in deze gloednieuwe Vislijn.

Intussen raken ook de nieuwe regels van de visserijwetgeving ingeburgerd. Gelukkig maar, want we hebben daar in onze vorige editie al een aasvisje over uitgeworpen. Langs de waterkant horen we overwegend positieve reacties, maar ook bedenkingen en suggesties die we zeker zullen evalueren.

Het verbaast me als voorzitter van het Visserijfonds telkens opnieuw hoe divers hengelaars uit de hoek kunnen komen. Het vangen van een vis mag dan al een gemeenschappelijk doel zijn, over de wijze waarop, de plaats en soort verschillen ze grondig van voorkeur. Als beleidsmaker sta je daardoor voor een boeiende uitdaging.

Diversiteit zit dus in alle geledingen van de visserijwereld. Vislijn levert daarvan ook nu weer het bewijs met een gevarieerd aanbod aan onderwerpen. Ontdek nieuwe hengelwateren in de vijf Vlaamse provincies, verneem alle details over het recentste visstandsonderzoek en lees hoe er weer hard gewerkt werd om de leefwereld van onze vissen te verbeteren.

Veel leesplezier!

Marleen Evenepoel
Voorzitter Visserijfonds
Administrateur-Generaal Agentschap voor Natuur en Bos

COLOFON VISLIJN is een jaarlijks magazine van het Agentschap voor Natuur en Bos. Verantwoordelijke uitgever: Marleen Evenepoel, Administrateur-Generaal, Agentschap voor Natuur en Bos, Koning Albert II-laan 20 bus 8, 1000 Brussel. Redactie, samenstelling en layout: www.otwee.be, Rudi Yseboodt, Kristof Vlietinck, Kaat Vanneste en Marie-Laure Vanwanseele, Agentschap voor Natuur en Bos. Voor meer informatie over VISLIJN: tel. 02-553 82 22. Drukwerk: Drukkerij De Cuyper NV, Drukkerijstraat 11, 9240 Zele. De meningen die derden in dit magazine vertolken, vallen buiten de verantwoordelijkheid van het ANB. www.natuurenbos.be/visserij

Coverfoto: © Shutterstock

'IEDEREEN, JONG OF OUD, MOET DE HENGELSPORT KUNNEN BEOEFENEN'

Minister Schauvliege over het nieuwe visserijbesluit

Op voorstel van Vlaams minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur Joke Schauvliege keurde de Vlaamse Regering een nieuw visserijbesluit op openbaar water goed. Het trad in werking op 15 maart 2013. Vissen wordt daardoor gemakkelijker en eenvoudiger. De minister legt uit wat er precies verandert.

WAAROM WAS EEN NIEUW UITVOERINGSBESLUIT NODIG?

Minister Joke Schauvliege: "Het vorige dateerde van 1992. Door opeenvolgende wijzigingen was het besluit moeilijk leesbaar geworden en was de samenhang zoek. Bovendien kent ook de visserij allerhande evoluties. De verschillende disciplines zoals karpervisserij, vissen met vaste stok, vissen op roofvis, wedstrijdvisserij, vliegvisserij... hebben

eigen noden en verwachtingen. We stellen ook vast dat bepaalde disciplines, zoals bijvoorbeeld het karpervissen, in trek zijn bij jongeren. Elke hengelaar, jong en oud, moet zijn of haar hobby kunnen beoefenen. Ook vissen is immers een vorm van natuurbeleving. Het nieuwe besluit schept daarvoor een passend kader.”

HOE IS MEN TE WERK GEGAAN OM HET BESLUIT TOT STAND TE BRENGEN?

“Een nieuwe regelgeving maken is vaak een lang proces. In een eerste fase was

Wat roept het woord ‘vissen’ bij u op?

“Ik zie dat het mensen in de eerste plaats ontspanning biedt. Het genot van het moment en de kleine dingen in het leven. Ik denk zelfs dat het gepaard gaat met een stukje onthechting, alleen zijn met zichzelf, in harmonie met én respect voor de natuur en de omgeving.”

Joke Schauvliege - Minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur

er veel overleg en terugkoppeling met de doelgroepen, want de wensen van het natuur-, water- en visserijbeleid moesten worden verzoend met de noden en verwachtingen van andere gebruikers van de open ruimte. Dat overleg is altijd constructief en met wederzijds respect gevoerd. Ook alle hengelsportfederaties hadden hun inbreng.

In een tweede fase moet je een meer formele procedure volgen met onder meer besprekingen in de Vlaamse Regering en het inwinnen van diverse adviezen. De hele procedure nam uiteindelijk ongeveer drie jaar in beslag, maar het resultaat maakt die tijdsinvestering meer dan de moeite waard.”

WAT ZIJN DE DOELSTELLINGEN VAN HET NIEUWE BESLUIT?

“Het nieuwe besluit vertrekt vanuit een positief uitgangspunt: nu zegt de over-

heid dat je overal mag vissen, behalve daar waar het, om ecologische redenen én in de gesloten periode, verboden is. Ten tweede wilden we de regelgeving vereenvoudigen en niet alles tot in detail regelen. Vroeger waren er 36 omslachtige artikels met specifieke voorwaarden per vissoort en per type viswater. We hebben dat verminderd naar 21 artikels. Er werd over gewaakt dat het ecologische evenwicht op de openbare wateren en in de directe omgeving gerespecteerd bleef. De visser vraagt terecht naar eenvoudige, verstaanbare regels, die ook gehandhaafd kunnen worden

door de natuurinspectie of politie. Het overgrote deel van de vissers houdt zich goed aan de regels. Een kleine groep neemt het echter niet zo nauw. Daarom is een duidelijk handboek kader belangrijk. Tegelijk geloven we ook in de verantwoordelijkheidszin en de sociale controle van de vissers zelf.”

WAAR KAN DE HENGELAAR TERECHT VOOR VERDERE INFORMATIE OF VRAGEN?

“Elke visser die zijn jaarlijkse visverlof aankoopt, via de website www.visverlof.be of in een postkantoor, ontvangt de brochure Vislijn. In die brochure steekt een folder met het Reglement Openbare Visserij, waarin de belangrijkste regels worden uitgelegd. Daarnaast kunnen de vissers natuurlijk aankloppen bij de bestaande infokanalen: de Provinciale Visserijcommissies en het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB).

Alle contactgegevens staan op de achterzijde van het Reglement Openbare Visserij en van de brochure Vislijn. Het ANB besteedt op zijn website www.natuurenbos.be/visserij uiteraard ook ruime aandacht aan het visserijbesluit.”

HET NIEUWE VISSERIJBESLUIT IS EEN VRIJ INGRIJPENDE VERANDERING. IS ER EEN EVALUATIE GEPLAND?

“Inderdaad, die is gepland in de loop van 2014. Het is immers belangrijk te weten hoe de visser de verandering op het terrein ervaart. De evaluatie zal gebeuren via de Provinciale Visserijcommissies en de bestaande overlegfora. Ook onze natuurinspecteurs evalueren mee, voor hen is dit essentieel, want een goede handhaving is een van de hoekstenen van het visserijbeleid.”

WAT ZIJN DE BELANGRIJKSTE UITDAGINGEN VOOR DE TOEKOMST?

“De waterkwaliteit is er de jongste jaren op vooruitgegaan, en daardoor ook de visbestanden, zowel in aantal vissen als in aantal soorten. Dat is goed nieuws, ook voor de hengelaar. We blijven die evolutie van de visbestanden op de voet volgen. Soortenrijkdom is namelijk een meerwaarde voor zowel het natuurbehoud als de recreatieve hengelsporter. Heel belangrijk wordt de realisatie van de natuurdoelen, die door Europa geselecteerde plant- en diersoorten en hun leefgebieden moeten beschermen. Ook de uitvoering van de Europese Palingverordening is aan de gang. Om dieren en planten die op Europees niveau zeldzaam zijn geworden te beschermen, kan ook de visserijsector haar steentje bijdragen. Via het Visserijfonds, een fonds met de opbrengst van de verkoop van de visverloven, worden nu al projecten gefinancierd die de structuur van waterlopen verbeteren of zeldzame vissoorten helpen. Op die manier draagt elke hengelaar bij aan het ecologisch herstel van onze waterlopen.”

ANDERS(VALIDE) GAAN VISSSEN

Mensen in een rolstoel, met een verlamde arm of met een beenprothese... Ook mensen met een beperking werpen maar al te graag een lijntje uit. Zo streeden 25 deelnemers op het 17de Belgisch Kampioenschap Andersvaliden (mei 2013) om de eerste plaats op het provinciaal domein Heylisseem (Tienen). Maar andersvalide vissers trekken er ook vaak in hun eentje op uit.

KAMPIOEN OP ÉÉN BEEN

Afhankelijk van de aard van de beperking is tijdens dit kampioenschap bepaalde hulp van een begeleider toegelaten. Zo mag de begeleider een visser met een verlamde arm helpen om het hengelmateriaal en het lokvoeder klaar te maken, het aas aan de haak te bevestigen, de vis uit het water te halen en te onthaken. De lijn uitwerpen, de vis aanslaan en inhalen: dat doet de visser op eigen houtje. Een visser met een geamputeerd been mag zich enkel laten bijstaan bij het in gereedheid brengen van het hengelmateriaal en lokvoeder. Zo kroonde Gerhard De Witte zich dit jaar tot Belgisch Kampioen, op één been ...

STEILE OEVERS

Van jongs af aan gaat Luc Claessens, ooit

getroffen door polio, door het leven met een orthopedische beenprothese. Dat belette hem niet om als kind met zijn vader of oom mee te gaan vissen. En zo ontstond de liefde voor deze sport. Tot op de dag van vandaag. Luc Claessens: “Ik ben lid van twee visclubs. In principe kan ik alles zelf, maar af en toe vraag ik wel eens een handje hulp. Zo gaat het sneller vooruit.” En of hij ook soms op zijn eentje gaat vissen? “Ik ga regelmatig vissen langs het Albertkanaal. Dat is vrij goed te doen. In de winter voorzie ik een koord met knopen, vastgemaakt aan een paal of aan de vangrail. Bij vriesweer zijn de stenen boorden spekglad en als ik dan in het water zou vallen, dan kan ik me met dat touw behelpen. Tot voor enkele jaren ging ik ook nog vissen in het Julianakanaal in Nederland. Nee, zelfs door die verschrikkelijk steile oevers laat ik me niet tegenhouden.”

HET WK-PALMARES VAN DE NATIONALE PLOEG

Alle leden van de nationale ploeg waren op dit Belgisch Kampioenschap van de partij. Coach Ronny Dejonghe hoopt voldoende financiële middelen te vinden om met zijn jongens in 2014 deel te kunnen nemen aan het Wereldkampioenschap in Italië.

Op 14 WK's haalde deze nationale ploeg al vier maal zilver, één keer brons en in 2005 zelfs de gouden medaille.

EEN BEWOGEN GESCHIEDENIS AAN DE GROTE NETE

Voor een kennismaking met het viswater Grote Nete trekken we naar Westerlo. Daar hebben we een afspraak met Jan De Busser. We ontmoeten elkaar aan het clublokaal van De Vrolijke Vissers. Bij onze aankomst blijkt dat de club zijn vaste stek heeft in een gebouwtje op het kasteeldomein van Prins de Merode. Hmm... interessant!

FAMILIE DE MERODE

We starten onze kennismaking in het charmante clublokaal. Jan is er met twee vrienden: Alfons Cools en Jef Van den Brande. Samen hebben de mannen meer dan 100 jaar viservaring. Dat kan tellen. Natuurlijk vragen we eerst naar het waarom van deze toch wel bijzondere locatie. Een goede opwarmer voor ons gesprek, zo blijkt. Jan: "Onze visclub is gesticht in 1875. Toen werd uitsluitend gevist in de Grote Nete. Maar onze rivier heeft een bewogen geschiedenis. 'Milieuvervuiling' en 'Grote Nete' waren in het verleden woorden die vaak samen in de

mond genomen werden." Jef pikt daarop in: "In de jaren dertig van vorige eeuw was de Grote Nete zodanig vervuild geraakt dat er van vissen geen sprake meer was. De adellijke familie sprong in de bres en stelde een visvijver op hun kasteeldomein ter beschikking voor onze club. En die vijver hebben we tot op de dag van vandaag in huur.

OOIT EEN OPEN RIOOL

Na een extra koffie gaan we op pad, richting Grote Nete. En al snel blijkt dat de heren er een bijzondere verhouding mee hebben... Jan komt hier al vissen van toen hij zes jaar was. "Mijn vader gaf mij toen mijn eerste vislijntje waarmee ik hier ging vissen. Dat is ondertussen meer dan 75 jaar geleden."

Jef heeft een ander vissersparcours afgelegd. Pas in 1998 heeft hij zijn eerste vis in de Grote Nete gevangen. "De decennia daarvoor zag je hier nauwelijks vissers. Het eerste visverbod op de rivier werd ingesteld in 1934 naar aanleiding van een zware lozing van een chemisch bedrijf." De jaren daarop is het alleen maar erger geworden met de waterkwaliteit. Jan herinnert zich nog zeer goed dat er regelmatig massale

vissterftes waren in de Grote Nete. "In de jaren vijftig was het definitief gedaan. Vanaf toen was er geen vis meer te bespeuren in deze rivier."

Alfons is de ouderdomsdeken van de bende. Hij vertelt ons dat hij in februari nog een mooie vangst heeft gedaan in de Grote Nete. "Toen er hier in het voorjaar nog ijs op de dijk lag, heb ik een kopvoorn van ongeveer 53 cm gevangen. Er zitten veel kopvoorns en palingen in onze rivier." Er moet toch nog iets van zijn hart: "Sinds enige tijd zitten er ook heel veel Chinese wolhandkrabben in de Grote Nete. En dat is niet goed..."

NOOD AAN PAAIPLAATSEN

De waterkwaliteit en het visbestand zijn er de laatste decennia op vooruitgegaan. Maar ondertussen dook er een ander probleem op. Jef geeft een woordje uitleg: "Om overstromingen in de streek te voorkomen werden grote dijken aangelegd waardoor het water veel sneller wordt afgevoerd. Dat is geen goede zaak voor het visbestand."

De vissersvrienden sluiten af met een advies: "Onze rivier heeft nood aan paaiplaatsen. Er zijn in de Grote Nete verschillende bochten die daarvoor uiterst geschikt zijn. Riviervissen hebben ook behoefte aan een rustig plekje, zoals overstroombare ondiepe oeverzones. Ook daar wordt de komende jaren dus best werk van gemaakt."

Deze visserswijsheid klinkt gelukkig niet in dovemansoren, want de Vallei van de Grote Nete is één van de beloftevolle projectgebieden van het Sigmaplan. Je leest er alles over op www.sigmaplan.be.

OP ZOEK NAAR HET WEBBEKOMS BROEK?

Onze zoektocht naar mooie viswateren brengt ons deze keer naar de uithoek van de provincie Vlaams-Brabant: het Webbekoms Broek in Diest. Een kleine zandwegel langs één van de vele Vlaamse steenwegen leidt naar deze bijzondere plek. Het is wat zoeken, maar eenmaal aangekomen is de beloning groot. Deze schitterende visvijver is de plek bij uitstek voor elke natuurminnende visser.

Op een zomerse maandagmorgen ontmoeten we Danny Cypers. Hij heeft een actieve morgen achter de rug: om 7 uur was hij op post en nu, amper 3,5 uur later, heeft hij zeker al honderd visjes aan de haak geslagen. In gewicht zal het allemaal niet zoveel voorstellen, maar dat is zijn zorg niet. Het is de eerste dag van zijn vakantie. Hij kan zich geen betere plek inbeelden om de stress van het voorbije werkjaar van zich af te schudden.

VAN GROOTVADER OP KLEINZOOM

De grootvader van Danny zorgde ervoor dat zijn kleinzoon ook de vismicrobe te pakken kreeg. Ondertussen zijn we vele tientallen jaren later, maar die microbe is hij nooit meer kwijtgeraakt. Wat er dan zo bijzonder is aan vissen, vragen we hem nieuwsgierig. "Voor mij gaat het vooral om het tot rust komen op een mooie plek in de natuur", geeft Danny ons mee. "Vandaar dat deze visvijver van het Webbekoms Broek mijn favoriete plek is." Terloops vertelt hij nog: "Ook ik heb een druk beroepsleven. Vissen zorgt ervoor dat ik beter functioneer in mijn job. Het beleven van de natuur, naar een water gaan, proberen die vis te vangen... Dat zorgt voor rust in mijn hoofd." Danny Cypers ontdekte deze visvijver enkele jaren geleden. Als lid van de Provinciale Visserijcommissie wou hij zoveel mogelijk Vlaams-Brabantse visvijvers gezien hebben. Tijdens zijn ontdekkingstocht kwam hij ook in het Web-

bekoms Broek terecht. En sindsdien is dit een van zijn vaste stekken geworden.

TOEKOMST VAN HET VISSEN

Het viswater Webbekoms Broek ligt aan de rand van een 240 hectare groot natuurdomein met rietvelden, hooi- en graslanden en verspreide poelen in de vallei van de Demer. De streek had in het verleden vaak te kampen met overstromingen. Daarom werden verschillende wachtbekkens aangelegd. Aan de rand van die bekkens ligt het 2 hectare grote viswater verscholen. Giebel, zeelt, rietvoorn, paling... Een tiental vissoorten hebben het naar hun zin in deze vijver met natuurlijke oevers en rijke plantengroei. Danny Cypers merkt op dat er vermoedelijk in de nabije toekomst geen bepotingen door de Provinciale Visserijcommissie meer nodig zullen zijn. "We hebben hier een mooi evenwicht bereikt waardoor menselijke ingrepen overbodig zijn. En daar streven we steeds naar met de

visserijcommissie." Danny probeert op zijn beurt de vismicrobe over te dragen via de jeugdwerking. Volgens hem ligt de toekomst van het vissen in de 'beleving'. "Ik leg vooral de nadruk op de combinatie van de elementen natuur en vissen. Het is niet alleen een vis vangen, maar ook het ervaren en voelen van de natuurelementen."

DE SPANNING VAN HET ONVERWACHTE

Tot slot vragen we Danny naar zijn meest bijzondere ervaring als visser. "Ik ben ondertussen 45 jaar visser. Ik heb al heel wat beleefd, maar nu zeggen wat mijn beste herinnering is, is moeilijk. Elke visbeurt is anders, je komt op een ander water, je leert andere mensen kennen. Wat het voor mij fijn maakt, is de spanning van het onverwachte. Als het dobbertje ondergaat, weet je nooit welke vis eraan zal hangen. Dat geheel maakt van vissen een echte beleving."

CRUISEN LANGS HET KANAAL BOCHOLT-HERENTALS

Het kanaal Bocholt-Hertentals is één van de meest geliefde hengewateren in de provincies Antwerpen en Limburg. Elke visser vindt hier zijn gading. Of hij nu een wedstrijd-, karper-, roofvis- of recreatieve visser is. Met twee onder hen gingen we op pad: Luc Valkenborgh, een man met tientallen jaren viservaring en Joris Wauters, een jonge gepassioneerde karpervisser. Twee totaal verschillende mannen, die één en dezelfde passie delen ...

We starten onze roadtrip – of liever kanaaltrip – in het centrum van Neerpelt. Beide heren wachten ons op aan het beeld van het 'Poermenneke'. Luc - niet alleen een getalenteerde visser, maar ook een begenadigd verteller - steekt van wal: "Dit bronzen beeld toont de aloude manier van het 'poeren' of palingvissen. Een paraplu en wat wormen, meer hadden we toen niet nodig. Vooral de Dommel, een klein riviertje hier wat verderop, was een ideale plek om te poeren."

LANGS EEN STUK GESCHIEDENIS

Van daaruit gaat het richting kanaal Bocholt-Hertentals. Dit kanaal is 60 km lang en de graafwerken startten

HET VISBESTAND IN HET KANAAL BOCHOLT-HERENTALS

Kanalen hebben een belangrijke functie voor de openbare visserij. Het Agentschap voor Natuur en Bos is zich daar als beheerder van het visbestand erg bewust van. En meten is weten! Vandaar dat het ANB regelmatig een visstandsonderzoek laat uitvoeren. In 2012 was het kanaal Bocholt-Hertentals aan de beurt. We zetten de belangrijkste resultaten op een rij.

De bemonstering van het kanaal leverde een vangst van 20 vissoorten op. We kunnen dus spreken van een soortenrijk viswater. Voor de geïnteresseerden sommen we ze even op: alver, baars, brasem, blankvoorn, karper, kolblei, Europese meerval, paling, pos, snoekbaars, snoek, rietvoorn, zeelt, kopvoorn, rivierdonderpad, sneep, winde, marmelgronddel, roofblei en zonnebaars.

BAARS, BLANKVOORN EN BRASEM

Baars, blankvoorn en brasem komen het meest voor. In de zwaalkommen

en de verbredingen vertoeven de vissen het liefst. Logisch want daar worden ze het minst gestoord door de scheepvaart. Een evenwichtig roofvisbestand draagt bij tot een stabiele visgemeenschap. Voor het kanaal gaat het vooral over de baars en snoekbaars. Het is goed om vast te stellen dat er in het kanaal een evenwichtige verhouding bestaat tussen de roofvissen en hun prooi.

De visgemeenschap vertoont momenteel de meeste gelijkenis met het blankvoorn-brasem viswatertype. Door de toenemende helderheid ziet het ANB het kanaal echter evolueren naar een minder voedselrijk blankvoorn-baars viswatertype. De vrij lage visbiomassa van 63 kg/ha wijst al in die richting. Tot slot geeft het onderzoek aan dat de buitendijkse paaiplassen, aangetakte wateren en plantenrijke plekken van groot belang zijn voor de vispopulatie in het kanaal. Die plaatsen doen dienst als paa- en opgroei gebied. In deze rustigere gedeelten vinden vissen ook beschutting.

in 1843. Bijna een eeuw later werd het verbreed en verdiept. In WO II speelde het kanaal een belangrijke rol, zo getuigen de bunkers langs het kanaal. In 1946 werd het Albertkanaal in gebruik genomen. Sindsdien taande de economische functie van dit kanaal zienderogen. Tijdens onze trip doen we verschillende plaatsen aan. Niet zomaar lukraak, want Luc en Joris loodsen ons naar die plekken die voor het visbestand hét verschil maken. Het is vooral Luc die het woord neemt. Joris luistert en volgt het verhaal vanop afstand. Tot het woord 'karper' valt, dan is Joris de man die het hoge woord voert (zie kaderstuk).

EEN SLIERT VAN EEN PAAIPLAATS

Onze eerste halte is meteen een voltreffer: een schitterende paaiplaats van wel twee tot drie kilometer lang. Deze paaiplaats kwam tot stand dankzij de goede samenwerking tussen de provinciale visserijcommissie en nv De Scheepvaart, de beheerder van het kanaal. De paaiplaats loopt door tot in een zwaalkom. "Dat is natuurlijk niet toevallig", weet Luc met enige trots. "De vis zit het liefst in de vaargeul

waar het water dieper is. Maar in het voorjaar verhuizen ze naar de paaiplaats om er hun eitjes te leggen." Of hij nog een boodschap voor de vele vissers langs het kanaal heeft? "Ja zeker", vertelt Luc. "De resultaten van projecten als deze paaiplaats zijn voor vissers pas na enkele jaren zichtbaar. Geduld is dus een schone deugd, want op lange termijn is dat de beste manier om het visbestand op peil te houden."

DE AALSCHOLVER BUITEN SPEL GEZET

Enkele kilometers verderop, aan de Kettingbrug, parkeert Luc opnieuw zijn wagen. Daar toont hij 'buitendijkse' paaiplassen, die dus niet in maar langs het kanaal liggen: "Deze vijvers zijn heel belangrijk voor het visbestand op het kanaal. De golfslag van de schepen doet de vispopulatie geen goed. Gelukkig kunnen vissen nu naar deze rustigere paaiplekken uitwijken." De vijvers zijn ondiep uitgegraven. Een bewuste keuze, licht Luc toe: "Hier hoeven de jonge vissen de aalscholver niet te vrezen. In dit ondiepe water zal die niet zo snel naar zijn middagmaal duiken ..."

DE KARPERSISSER VERTELT ...

"Mijn vader nam mij al mee naar de waterkant toen ik pas drie jaar was. Het begon met een vaste hengel. Maar het was mijn neef die mij als achtjarige enthousiast voor het karpervissen wist te maken. En toen ging een heel nieuwe wereld voor mij open."

We wandelen verder langs het kanaal, terwijl Joris Wauters nu honderduit vertelt: "Het was één groot en puur avontuur eigenlijk: tentje opzetten, zelf je potje koken, de nacht in de natuur doorbrengen, kijken naar de fonkelende sterren, ... Dat hoorde allemaal bij het vissen. En als je als kleine jongen een vis van drie, vier kilogram aan de haak slaat, dan weet je dagenlang geen blijf met je geluk."

Eens de passie, altijd de passie, zo blijkt bij onze karpervisser, die nu duidelijk op dreef is: "Karpervissen is een stiel apart. Het gaat hem om de schoonheid van de karper, die je maar om de zoveel dagen vangt. Karpervissen is ook het zoeken naar die plek waar hij te vangen is. Je moet de waterloop dus door en door kennen, het juiste voer kiezen, ... En dan volgt het ultieme moment: als je de mooiste vis beet hebt, die fotografeert en weer te water laat."

Volgens Joris gaat het de goede kant uit met de karperepopulatie in de Vlaamse openbare wateren. Hiervoor ziet hij drie redenen: "Uiteraard spelen de vele aangelegde paaiplassen daar een belangrijke rol in. En ook de uitzettingen van karper her en der hebben goed hun werk gedaan." "En wat ook meespeelt", zo vervolgt Joris, "is het alsmat beter materiaal voor de karpervisser om de vis te beschermen: een onthaakmat, een weegzak die groot genoeg is, ... Dat komt allemaal de karper ten goede."

Het leven van Joris draait rond het karpervissen. Zelfs in die mate dat Joris vier jaar geleden besliste om samen met een collega een winkel voor de karpervisser te starten. "Wat is er mooier dan van je hobby je beroep te kunnen maken", glundert Joris.

VISSEN IN HET 'VLAKKE LAND'

Een augustusdag in de Westhoek. In Diksmuide ontmoeten we visser Steve Salomez, die ons meeneemt naar de oevers van de IJzer, één van zijn favoriete viswaters.

In het centrum van Diksmuide laten we de IJzertoren links liggen en rijden we enkele kilometers langs de IJzer tot aan de Dodengang, een vooruitgeschoven loopgravenstelling van het Belgische leger uit de Eerste Wereldoorlog. Wat overblijft, is een beklemmende weergave van de sfeer tijdens de oorlogsdagen. Maar een bezoek aan dit monument stellen we uit naar een latere datum. Vandaag staat immers al iets anders op de agenda. Tijdens de korte rit langs de IJzer voelen we ons echt in 'het vlakke land' van Jacques Brel.

Steve Salomez laat er weinig gras over groeien en pakt onmiddellijk

zijn visserspullen uit. Terwijl hij zich voorbereidt, vertelt hij honderduit. Het is ons snel duidelijk dat hij wat van vissen en deze plek afweet. En dat wil hij maar al te graag met ons delen.

VAN MOEDER OP ZOON

"Het is mijn moeder die mij de kunst van het vissen heeft bijgebracht", vertelt Steve niet zonder trots. "Zij ging zelf heel vaak vissen met haar vader langs de vestingen in Ieper. Grootvader is jammer genoeg vroeg gestorven, maar mijn moeder heeft zijn rol overgenomen en mij de kneepjes van het vak bijgebracht. Tegenwoordig is het

anders", merkt onze West-Vlaamse visser op. "De jeugd leert het nu veel minder van de 'pepe', of in mijn geval van de mama, maar vooral door te kijken naar allerlei filmpjes op het internet."

EEN PINTJE DRINKEN LANGS DE WATERKANT

Steve is volop beginnen vissen op de Zillebekevijver toen hij acht jaar was, ondertussen iets meer dan dertig jaar geleden. Ik vraag me luidop af waarom hij na al die jaren nog even graag een vislijntje uitgooit: "Ik zit graag in de natuur, maar wel met andere vissers

in mijn buurt. Op die manier is er altijd wel wat onderlinge competitie. Tenslotte wil je het altijd een tikkeltje beter doen dan je buurman." Maar er is meer: "Samen een pint drinken langs de oevers van een viswater hoort er natuurlijk ook bij." En hij geeft lachend mee dat dat pintje soms wel het belangrijkste element is van het vissen.

EVEN TERUG IN DE TIJD

In de jaren zeventig van de vorige eeuw was het met de kwaliteit van de IJzer heel erg gesteld. Het aantal vissers bereikte in die periode een dieptepunt. Een tiental jaar later was de situatie heel wat verbeterd en zat er weer overal vis. Steve doet een verrassende uitspraak: "Een ideaal viswater is eigenlijk niet te proper, want er moet ook voldoende voedsel in het water zitten."

Of hij de vismicrobe op zijn beurt zal overdragen? "Sinds een jaar gaat mijn zoon ook vissen! Op karper", gniffelt hij, "net zoals de meeste jonge snaken vandaag. En natuurlijk wil hij ook graag zo'n telegeleid voederbootje."

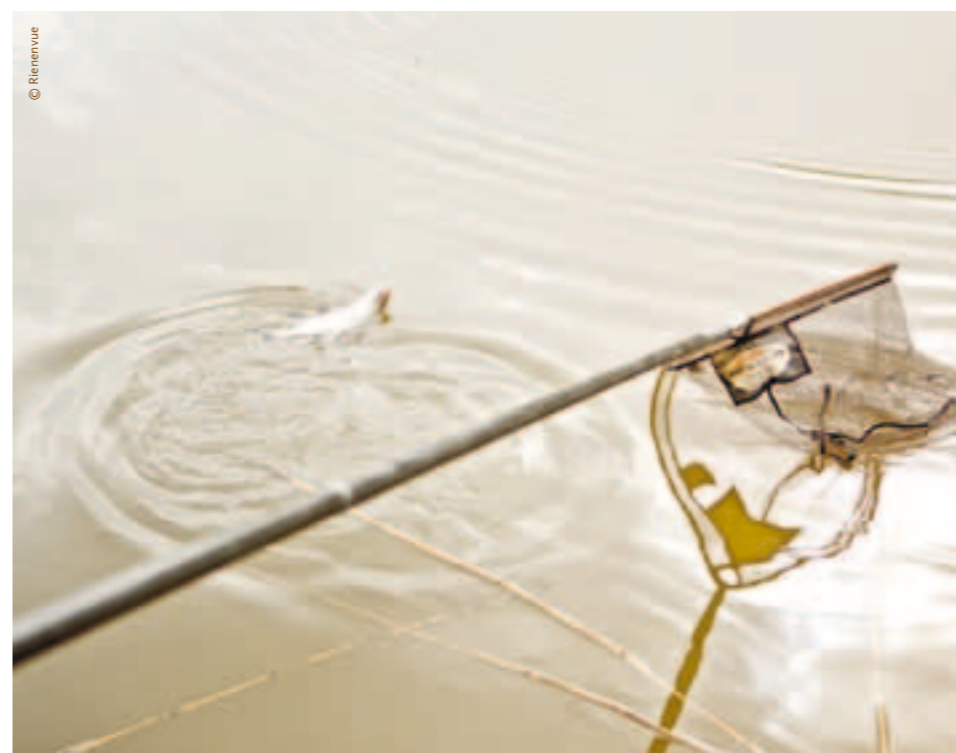
Ondertussen is Steve al een tijdje aan het vissen, maar veel te vangen is er niet. Hij stelt ons gerust: "Eenmaal je beet hebt, volgen ze kort op elkaar." En het blijkt nog te kloppen ook. Enkele minuten later haalt hij de eerste vis binnen. "Dit is een kolblei, puur eigen

kweek van de IJzer, want zulke vissen worden nooit uitgezet. Nu weegt onze vangst 100 à 150 gram, maar een dergelijke vis kan zeker een tweetal kilogram wegen." En dan volgen de vangsten inderdaad kort op elkaar.

TIPS VOOR DE OVERHEID

Met de controle van de 'visgarde' van het ANB gaat het in de goede richting, merkt Steve op: "Ze zijn veel menselijker, kennen bijna alle vissers en er wordt meer met elkaar gepraat. De laatste tijd focussen ze zich op het nachtvisseren, want in de donkere uren wordt wel eens gestroopt. En vooral de karper is daar het slachtoffer van." Steve heeft nog een suggestie voor de wetgever: "In principe mag een visser een karper meenemen voor consumptie. Vanwege het grote succes van het vissen op karper is het misschien beter dat het visreglement wordt aangepast."

We ronden stilletjes af. Maar onze visser wil nog het volgende kwijt: "Waar we hier nu zitten, hebben we een brede rietkraag. In de winter trekt de vis daar naartoe. Het is er warmer en hij zit er beschermd. Er moeten meer dergelijke rietkragen voorzien worden. Als er dan ook nog voldoende paaiplaatsen beschikbaar zijn, valt alles weer in z'n plooi voor de visser." ■

VRIJE MIGRATIE CRUCIAAL VOOR SNOEKEN

Hoewel het geen bedreigde soort is, is het aantal snoeken de voorbije decennia sterk gedaald. De redenen daarvoor zijn watervervuiling en de achteruitgang van hun favoriete omgeving. Om de rivieren beter te kunnen beheren in het voordeel van deze soort, moeten we meer inzicht krijgen in de leefwijze van de snoek. Echt iets voor het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO), dat in 2010, samen met de Universiteit Gent, een onderzoek startte in de IJzer.

Wetenschappers wisten al dat de omgeving waar de snoek zich voortplant tot 10 kilometer kan verwijderd zijn van de plaats waar hij of zij de rest van het jaar verblijft. Nu wilden de onderzoekers nagaan hoe migratie van de snoek beïnvloed wordt door de watertemperatuur, het debiet van de rivier en de precieze locatie van de dieren. Eén jaar lang volgden ze het gedrag van vijftien volwassen snoeken. Om dat te kunnen doen, werd een zendertje in hun buikholte ingeplant.

Het onderzoek toonde aan dat hun migratiegedrag beïnvloed werd door de temperatuur van het water. De grootste afstanden werden afgelegd in februari en maart. De migratie naar een geschikt paaigebied vindt plaats bij watertemperaturen van 0 graden bij de mannetjes en 5 à 6 graden bij de vrouwtjes. Vervolgens worden de eitjes afgezet bij een temperatuur rond 10 graden. Dankzij deze studie weten we hoe cruciaal het is dat snoeken in het voorjaar vrij kunnen migreren naar een geschikte paaiplaats. Het is dus belangrijk dat obstakels die de migratie kunnen belemmeren weggewerkt worden voor de vissen. In dit nummer lees je trouwens hoe dat in de praktijk op sommige waterlopen gebeurt.

DE PILLEPUT

Initiatie in hengelen... én in de natuur!

Een vijver die zich uitstekend leent voor hengeliniciaties? Een vijver waar natuur en hengelen samengaan? Bovendien dicht bij Hamme, Grembergen én Dendermonde? Dat is de Pilleput. Die vijver draagt veel kwaliteiten in zich, vertelt visserijbioloog Alain Dillen.

© Eddy Calyn (VHMV Jeugd)

De Pilleput had enkele jaren te lijden onder kritiek en dus ook onder negatieve berichtgeving in de media. De visclub die er vroeger actief was, zag de aankoop door de Vlaamse overheid niet zitten. Na vele gesprekken met de hengelsector in het algemeen en de plaatselijke visclub in het bijzonder werd de Pilleput een betere plaats, voor iedereen.

Alain Dillen: "Je vindt de Pilleput tussen de N41, de Denstraat en de Zijdijk, gelegen tussen de akkers en weilanden. Deze eerder kleine vijver heeft één rechte, zacht glooiende oever, waardoor organisatoren van hengeliniciaties gemakkelijk het overzicht over de jeugdige deelnemers behouden. En als het weer al te onstuimig wordt, kan het jonge volkje schuilen in de halfopen houten hut met banken en een grote tafel. Maar ook voor kinderen en volwassenen die niet actief zijn in een club is de Pilleput een ideale plek om hun eerste stappen te zetten in het hengelen."

VERSTOPPERTJE TUSSEN DE WATERPLANTEN

In de Pilleput groeien witte waterlelie, pijlkruid en kikkerbeet. Aan de oostelijke oever tref je een rietkraag. In deze oeverplanten kunnen (jonge) vissen schuilen voor de snoek en de aalscholver. Het zijn ook perfecte plaatsen voor

het afzetten van eieren. Alain Dillen: "De inbreng van witte waterlelie en pijlkruid zorgde voor een natuurlijkere look en vooral voor schuilplaatsen voor de vissen in de vijver. Door de toepassing van een ecologisch en verstandig beheer van de visstand, met beperkte uitzettingen, zijn we erin geslaagd om de vijver te transformeren van een put waar twee jaar geleden enkel zonnebaars en gibel voorkwam, naar een gevarieerde vijver met maar liefst elf vissoorten: rietvoorn, blankvoorn, zeelt, gibel, karper, paling, vetje, baars, pos, bittervoorn en, in veel mindere mate dan twee jaar geleden, zonnebaars."

VISDEMONSTRATIE VOL INTERESSANTE WEETJES

Om de Pilleput op een leuke manier in de kijker te zetten werd vorig jaar samen met de hengelsportsector en de Provinciale Visserijcommissie van Oost-Vlaanderen een demo-afvisning georganiseerd. Medewerkers van het Provinciaal Centrum voor Milieuonderzoek visten de Pilleput af met fuis en met een elektrisch visapparaat dat de vissen lokt en verdooft.

Alain Dillen: "Eén klasje van 17 kinderen, twee schepenen, een schooldirecteur, twee juffen en een burgemeester waren verrast door de vele soorten die zich lieten vangen. Een karper van 4 kilo maakte wel een heel grote indruk op de jeugd. Aan de kinderen werd ook uitgelegd waarom een vis een donkere rug en tegelijk een lichte buik heeft, waarom een vis lucht hapt als het water te warm wordt of waarom sommige vissen zich graag tussen waterplanten verstoppen. Een zeer goede manier dus om de toekomstige generatie te laten kennismaken met al het moois in de natuur!"

© VMM

© ANB

KLEINE NETE: VRIJE DOORGANG GEGARANDEERD

Laatste knelpunt van de baan

Als een frêle jongedame kronkelt de visrijke Kleine Nete door het Kempische landschap. Tot een tiental jaar geleden vormden vijf opeenvolgende hindernissen er echter één groot struikelblok voor vissen om vrijuit te migreren. De Vlaamse Milieumaatschappij pakte knelpunt na knelpunt aan.

© VMM

Met de aanleg van de vistrap aan de stuw in Kasterlee is sinds februari 2013 de laatste versperring definitief van de baan. Vissen hebben nu de vrije doorgang vanuit zee via de Schelde, langs de Rupel en de Beneden-Nete tot in de bovenlopen van de Kleine Nete. De stuw van Kasterlee vormde voor vissen een onoverbrugbaar hoogteverschil. Met de nieuwe vispassage kunnen ze nu deze hindernis langs een slingerende nevengeul rondom de stuw omzeilen. De bekkentrap bestaat uit twintig V-vormige drempels van 11 centimeter hoog. Bovendien zijn in het midden verticale doorgangen voorzien. Zo kunnen ook de kleinste vissoorten

van de Kleine Nete probleemloos die drempels passeren.

DUWTJE IN DE RUG VOOR EUROPESE NORMEN

De vispassage vergroot het leefgebied van de twintigtal vissoorten die de Kleine Nete herbergt. Dat is een must voor de paling, maar ook voor zeldzame soorten als beekprik, kleine modderkruiper en rivierdonderpad. Ook typische rivieressen als kopvoorn, serpeling en winde maken dankbaar gebruik van de nieuwe vispassage om hun geliefkoosde paai- en rustplekken op te zoeken.

Dit project - een samenwerking tussen de Vlaamse Milieumaatschappij, het Agentschap voor Natuur en Bos, de Provinciale Visserijcommissie van Antwerpen en de gemeente Kasterlee - is alvast een stap in de goede richting om voor de Kleine Nete tegen 2015 de Europese normen voor 'een goede ecologische toestand' te halen.

MOOIE TOEKOMST VOOR MAARKEBEEK

Vrije vismigratie in zicht!

In het hart van de Vlaamse Ardennen wacht de Maarkebeek een beloftevolle toekomst. De laatste decennia mag deze nog vrij natuurlijke zijloop van de Schelde pronken met een steeds betere waterkwaliteit. Kwetsbare soorten als het biermpje, de serpeling, kopvoorn en rivierdonderpad zijn terug van weggeweest.

MOLENS IN DE WEG

De provincie Oost-Vlaanderen maakte, in samenwerking met de Vlaamse Milieumaatschappij, al komaf met de meeste vismigratieknelpunten op de Maarkebeek en haar grootste zijlopen, de Pauwelsbeek en Nederaalbeek. Nu rest enkel nog de uitdaging om een oplossing te vinden voor de laatste hindernissen: vier watermolens, de Kasteel-, Borgt-, Romans- en Nonnenmolen, met een groot verval. De aanpak is hier complexer, omdat de aanleg van een vispassage ook rekening moet houden met de erfgoedwaarde en maaltvaardigheid van de watermolens. Tegen eind 2015, zo belooft het Actieplan Vismigratie, zullen ook die knelpunten definitief tot het verleden behoren. ■

Het Agentschap voor Natuur en Bos ondersteunt het herstel van het visbestand met de uitzetting van serpeling, kopvoorn en kwabaal. De serpeling plant zich al lustig voort, terwijl de kopvoorn het op een stevige groei houdt en pas over enkele jaren geslachtsrijp wordt. Enkel de kwabaal, de zoetwaterkabeljauw, doet het minder goed. Accidentele lozingen en onnatuurlijke schommelingen van het waterpeil zijn de spel-

brekers voor deze heel gevoelige soort. Naast een goede waterkwaliteit hebben vissen nood aan een samenhangend leefgebied met verschillende soorten plekjes: om te paaien, eitjes af te leggen, voedsel te zoeken of te rusten. Helaas botsen ze, onderweg van de ene naar de andere bestemming, op onoverkomelijke hindernissen als stuwen en duikers. Die knelpunten staan de vrije migratie van vissen letterlijk in de weg.

NIEUWE HENGELSTEIGERS LANGS KANAAL LEUVEN-DIJLE

Sinds begin 2013 pronken er drie nagelnieuwe hengelsteigers langs het Kanaal Leuven-Dijle, goed voor 60 meter comfortabel hengelplezier.

Twee ervan tref je op de linkeroever, ter hoogte van de Wijgmaalbrug. De derde steiger vond een charmant plekje in Tildonk, aan de rechterzijde van de Leuvense Vaart. Die hengelsteiger is met zijn 3 meter dubbel zo breed als zijn kompanen van Wijgmaal, voorzien van een aanloophelling én waterpas met de wal aangelegd. Zo is de steiger vlot toegankelijk voor andersvaliden. Het project is een initiatief van de Pro-

vinciale Visserijcommissie van Vlaams-Brabant. Voor de aanleg van deze constructies trad Waterwegen en Zeekanaal nv (W&Z) op als bouwheer, terwijl het Visserijfonds van het Agentschap voor Natuur en Bos voor de financiering instond. Wat biedt de toekomst? W&Z plant nog negen uitstapplaatsen voor kajak- en kanovaarders: acht verspreid langs de Leuvense Vaart en ter hoogte van de

sluiscomplexen, en eentje ter hoogte van de Vaartkom te Leuven. Als hengelplezier mag je op die constructies postvatten om een lijntje uit te werpen. Als een kano of kajak aanlegt, dan maak je voor een vlot verloop op de steiger de nodige ruimte vrij. Combigebruik dus. Moet lukken, als we maar hoffelijk zijn voor elkaar. En voor de natuur. Afval hoort dus thuis in de vuilnisbak of neem je terug mee huiswaarts. ■

ANKERKUIL- VISSERIJ OP DE ZEESCHELDE

Het Schelde-estuarium is een bijzondere plek. Sommigen noemen het zelfs de 'kinderkamer' voor jonge mariene en zoetwatervissen. Daarbij is het ook een prima paai- en doorgangszone voor trekvisserij. Alle in Vlaanderen bekende vissoorten kunnen dus in de Zeeschelde voorkomen. Dat weten de visserijspecialisten van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO) maar al te goed.

De evaluatie van het visbestand in de Zeeschelde geeft dus niet alleen een goed zicht op het ecologisch functioneren van het estuarium. Het houdt ook een spiegel voor hoe het zit met de kwaliteit van het water in het volledige stroomgebied van de Schelde. Twee vliegen in een klap.

De bemonstering van vissen gebeurt sinds enkele jaren ook via ankerkuilvisserij. Bij ankerkuilvisserij ligt de boot voor anker en wordt langs beide zijden van de boot een net te water gelaten. De stroming houdt de netten open en de vissen zwemmen met de stroming in de netten.

In het voorjaar, de zomer en het najaar trekken de INBO-medewerkers hun vissersplunje aan en kiezen ze het ruime sop met het platbodemschip De Harder. Bij ankerkuilvisserij bevat 1m³ Scheldewater gemiddeld 190 vissen. Tot op heden werden al 57 verschillende vissoorten in de Zeeschelde waargenomen.

VORMEN EXOTEN EEN PROBLEEM OF NIET?

Opdringerige gasten

De wereld is klein. Informatie flitst de wereld rond, goederen worden van hot naar her gesleept, mensen verplaatsen zich verder en sneller dan ooit tevoren. Idem voor dieren en planten. We hebben het hier niet over natuurlijke migraties zoals die van een paling of zalm, maar over soorten die zich door ons toedoen verspreiden. Gewild... of minder gewild.

IK WIL HELPEN, MAAR WAT KAN IK DOEN?

- Koop geen invasieve exoten
- Laat nooit exoten vrij in de natuur
- Gebruik geen exoten als aasvis
- Herken exoten en meld ze op www.waarnemingen.be
- Spreek erover met vrienden en familie
- Meer lezen? www.natuurenbos.be/exoten

Exoten noemen we ze, soorten die door menselijk transport nu ook buiten hun natuurlijke verspreidingsgebied leven. Dat is relatief natuurlijk, want van sommige soorten zijn we vergeten dat ze ooit exoot waren. Denk maar aan de karper, die lang geleden enkel rond de Kaspische en Zwarte Zee voorkwam. Nu is hij hier heel gewoon en ontstond er een nieuw ecologisch evenwicht waarbinnen de karper zijn plaats heeft. Anderen kunnen het moeilijker verbergen dat ze vreemd zijn. Soms omdat ze er erg exotisch uitzien, zoals halsbandparkieten, maar soms ook omdat ze zich erg opdringen. In hun nieuwe omgeving worden die exoten niet gehinderd door natuurlijke vijanden. Bovendien hebben ze het bij ons zó naar hun zin dat ze zich razendsnel vermenigvuldigen. Samen met hun aantal neemt ook hun negatieve invloed toe op andere soorten en verstoren ze het natuurlijk evenwicht. Zulke soorten noemen we 'invasief'.

100 INVASIEVE EXOTEN IN VLAANDEREN

Gelukkig komt zo'n invasie maar zelden voor. Als eenvoudige regel geldt

vervolg artikel op pagina 20

EXOTEN IN EN LANGS HET WATER

GROTE WATERNAVEL

Groeit enorm snel en kan een waterloop volledig overwoekeren. Een klein plantstukje dat wegdrijft, kan op een andere plek het begin zijn van een nieuwe groeihaard. Verwijdering van deze invasieve plant is moeilijk en duur.

AMOERGRONDEL

Net zoals de zwartbekgrondel is de amoergrondel een zeer invasieve soort. Deze vis stelt geen hoge ecologische eisen aan zijn habitat. Hij verdraagt eutrofiëring, kan overleven in waterpartijen met een laag zuurstofgehalte en weerstaat zelfs tijdelijke bevrozing. Deze grondel is een opportunistische predator en eet aquatische ongewervelden, amfibieën, kleine vissen tot zelfs zijn eigen jongen. Wanneer amoergrondels in kleine waterpartijen terechtkomen, kunnen ze hele amfibieënpopulaties zoals kikkers en watersalamanders vernietigen.

WATERTEUNISBLOEM

Waterteunisbloem kan dichte, drijvende matten vormen, waardoor de afwatering wordt belemmerd en het zuurstofgehalte van het water daalt. Bovendien wordt de inheemse vegetatie in het water en op de oever verdrongen.

BEVERRAT

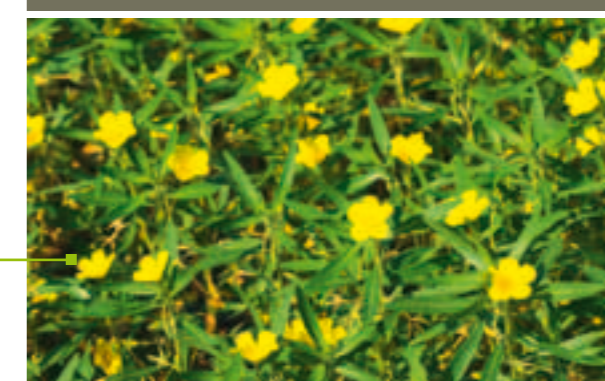
Vrijlevende populaties van de beverrat zorgen voor graafschade die kan leiden tot verzakkingen en dijkdoorbraken, vraatschade aan landbouwgewassen en aan de natuurlijke plantengroei. De beverrat is drager van allerlei ziektekiemen, die overdraagbaar zijn naar vee, huisdieren en mensen.

STIERKIKKER

De stierkikker is een sterke predator en door zijn grootte (maximaal 22 cm lang) kan hij relatief grote prooien aan. Op zijn menu staan naast grote ongewervelden ook verschillende soorten gewervelde dieren, zoals diverse soorten amfibieën, vogels en kleine zoogdieren.

AMERIKAANSE RIVIERKREEFTEN

Amerikaanse rivierkreeften zijn drager van de kreeftenpest, een ziekte waartegen onze Europese rivierkreeft niet resistent is. Ze kunnen grote schade toebrengen aan de onderwatervegetatie en daardoor ook aan de dieren die van die planten afhankelijk zijn.

'WE MOETEN LEREN OMGAAN MET EXOTEN'

Hans Van Gossum, beleidsmedewerker soorten bij het ANB, weet er alles over. "Het Agentschap voor Natuur en Bos wil met zijn beleid en beheer op vlak van exoten een inspirerend voorbeeld zijn. Samen met anderen willen we komen tot minder overlast door invasieve exoten en meer inheemse natuur. Niet alle exoten vormen een gevaar. Integendeel. Verscheidene exoten hebben een toegepaste meerwaarde en vormen geen probleem voor natuur en maatschappij. Die gaan we niet bestrijden.

Enkel wanneer een exoot overlast veroorzaakt, wordt een ingreep overwogen. Als we er snel bij zijn en het probleem blijft heel plaatselijk, dan kunnen we de exoot proberen uit te roeien. Dat lukt redelijk goed met sommige waterplanten. In de meeste gevallen, zeker bij vissen, is uitroeien quasi onmogelijk. Dan kunnen we enkel het probleem onder controle proberen te houden en een verdere verspreiding vermijden.

Daarom is het zo belangrijk om te voorkomen dat er problemen ontstaan. Dat kan door mensen ervan bewust te maken dat exoten vrijlaten in de natuur af te raden is. Het kan ook door, als overheid, de handel en het bezit van bepaalde soorten te beperken of te verbieden."

© Vilda - Yves Adams

dat voor elke 1.000 soorten die worden ingevoerd, er 100 in de vrije natuur terecht komen, er 10 overleven en blijvende populaties vormen en er slechts 1 soort invasief wordt. In Vlaanderen tellen we vandaag ongeveer 100 invasieve uitheemse dieren en planten.

Sommige invasieve soorten hebben een erg nadelig effect op andere soorten, denk maar aan de Aziatische lieveheersbeestjes, die onze inheemse lieveheersbeestjes aan het verdringen zijn. Ze zijn dus niet goed voor de biodiversiteit. Andere soorten kunnen ook voor grote economische schade zorgen. Denk bijvoorbeeld aan de grote waternavel, een drijvende waterplant die zo snel groeit dat ze de scheepvaart bemoeilijkt en de werking van sluizen kan verstoren.

BLAUWBANDGRONDEL VS. RIVIERGRONDEL

Ook vissen kunnen invasief zijn. Zo heeft de blauwbandgrondel het hier prima naar zijn zin en plant hij zich zeer snel voort. Helaas vormt hij een bedreiging voor andere vissen zoals onze inheemse riviergrondel. Niet alleen als voedselconcurrent, maar ook omdat zijn dieet onder meer bestaat uit kuit en visbroed. De blauwbandgrondel raakt verspreid in Vlaanderen omdat hij soms als aasvis wordt gebruikt bij het vissen op roofvis. Ook zit hij wel eens als verstekeling verborgen tussen andere uitgezette vissen of verhuist hij vanuit het aquarium naar de dichtstbijzijnde plas of beek.

VISSTERFTE IN DE BOVEN-SCHELDE

© ANB

VISSTERFTE

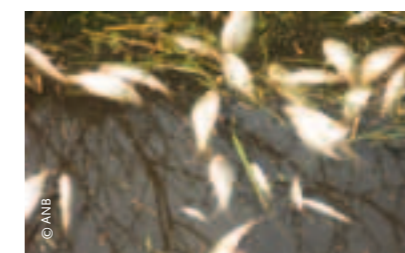
26 september 2012. Een zwarte dag voor de Boven-Schelde. Een accidentele lozing uit Wallonië richt er een ware ravage aan: 7 tot 10 ton vis laat er het leven bij. Een pijnlijk incident voor de Boven-Schelde, die nu nog steeds volop in herstel is. Het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB) volgt met regelmatige onderzoeken van het visbestand de situatie op de voet, nog tot en met 2015.

EEN KLAP IN HET GEZICHT

De eerste afwissing in april 2013 leerde dat het restbestand vis in de Boven-Schelde 9,6 kg/ha bedraagt. Rekening houdend met de omvang van de vissterfte kan het visbestand voor dit incident geraamd worden op 48 tot 65 kg/ha. Cijfers die boekdelen spreken... Toch acht visserijbioloog Alain Dillen van het ANB een veel forser visbestand in de toekomst weinig realistisch: "Uiteraard kunnen we dergelijke incidenten missen als kiespijn. Maar de Boven-Schelde blijft een gekanaliseerde, druk bevaren waterloop, met een wisselende waterkwaliteit. Al die factoren bemoeilijken het natuurlijke visherstel. In vergelijkbare sterk gekanaliseerde waterlopen, zoals de Dender of kanalen, is het visbestand ook eerder aan de lage kant."

EEN OPSTEKERTJE

In de voedselrijke Boven-Schelde zwaaienten brasem, blankvoorn, paling, karper en snoekbaars de plak. Begeleidende vissen als baars en zeelt komen slechts met mondjesmaat voor. Met haar zeer geringe onderwatervegetatie en de vele betonnen oevers heeft de Boven-Schelde te weinig variatie in huis om een grote diversiteit aan soorten te herbergen. In dat opzicht is de vangst van zowel de beek- als rivierprik opmerkelijk. Dat

© ANB

wijst erop dat deze zeldzame soorten de Boven-Schelde en haar zijbeken als paai- en opgroeigebied opzoeken. Vis migratie speelt dus een belangrijke rol in de samenstelling van het visbestand en biedt ook kansen tot het herstel van vispopulaties na mogelijke rampen.

HERBEPOTING

De tweede afwissing in augustus toonde aan dat de vis in de Boven-Schelde een succesvol paaiseizoen achter de rug heeft. Maar is dat voldoende om het visbestand binnen afzienbare tijd weer op zijn normale peil te krijgen? Alain Dillen: "Wellicht niet. Daarom zal het ANB, in overleg met de Provinciale Visserijcommissies van Oost- en West-Vlaanderen, de natuur met visuitzettingen een duwtje in de rug geven. In najaar 2014 zullen we herbepoten met blankvoorn, brasem en karper. In elk geval houden we de vinger aan de pols en volgen we ook de volgende jaren het visbestand nauwgezet op."

De rivierprik, die in de Boven-Schelde de enige bekende reproducerende populatie in Vlaanderen vormt, baart de visserijbioloog ook zorgen: "Vraag is of deze verontreiniging de larven in het sediment al dan niet aangetast heeft. Dat wordt de cruciale factor in de overlevingskansen van de rivierprik." Wordt helaas ongetwijfeld vervolgd...

VROEGER ZANDWINNINGSPUTTEN, NU VISWATEREN

Geheimen uit de diepte

Vlaanderen is bezaaid met voormalige zandwinningsputten die nu als viswater door het leven gaan. Vaak zijn dit diepe waters met goed bewaarde geheimen. Drie plassen in de provincie Antwerpen - Hazewinkel, De Bocht en Den Aerd - moesten toch enkele van hun geheimen prijsgeven. Want het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB) liet de plassen onderzoeken om het beheer ervan te optimaliseren.

DE GEBROEDERS HAZEWINKEL EN DE BOCHT

Een eerste verrassing is de aanwezigheid van bot in de roeibaan Hazewinkel, gelegen te Heindonk, een deelgemeente van Willebroek. Vermoedelijk kan deze platvis bij hoge waterstand vanuit de Rupel de stuw aan de overloop van de Zwarte Beek, die in Hazewinkel uitmondt, passeren. De driedoornige stekelbaars, de winde en de Chinese wolhandkrab, een invasieve exoot, gebruiken waarschijnlijk dezelfde migratieroute. Zowel Hazewinkel als de surf- en zeilvijver De Bocht, broederlijk naast elkaar gelegen, komen uit de bus als een baars-blankvoorn diepwater visgemeenschap. Dat zit goed dus, want dat is het viswatertype dat het ANB voor beide plassen beoogt. Het aantal verschillende vissoorten bedraagt voor Hazewinkel en De Bocht respectievelijk 15 en 14. Dit is opvallend meer dan in gelijkaardige plassen in deze omgeving. Niettemin scoort De Bocht, met een visbiomassa van amper 9 kg/ha, beduidend

lager dan Hazewinkel, met 40 kg/ha. Beide blijven echter ruimschoots onder de maximale draagkracht van dit viswatertype, die op meer dan 150 kg/ha wordt geraamd.

HET GEVOLG VAN STRATIFICATIE

De lage visstand is te wijten aan de stratificatie in deze diepe waters. In het voorjaar warmt het water aan de oppervlakte snel op. Die lichtere laag blijft tijdens de zomer 'drijven' op de onderliggende koude laag. Omdat het zonlicht niet zo diep reikt, is de productie van zuurstof door algen en waterplanten in de koude laag minimaal. Het neerduwende organische materiaal wordt daar wel afgebroken, zodat het risico op een zuurstofloze periode om de hoek loert. Vissen mijden die koude laag dan ook als de pest. Gevolg: de vrijgekomen voedingsstoffen blijven onbenut achter in de onderste laag. En dat weegt natuurlijk op productiviteit van het water en dus ook op de grootte van het visbestand.

EUROPESE MEERVAL IN DEN AERD

Den Aerd (Minderhout) is een ander verhaal. Die minder diepe en troebele waterplas behoort tot het soortenarmere brasem-snoekbaars-viswatertype. Met een visbestand van 248 kg/ha is Den Aerd een voedselrijk water. Kroongetuige daarvan is de vangst van een Europese meerval, een kolos van 148 cm en een gewicht van 27 kg. Vermoedelijk is die soort ooit in Den Aerd uitgezet, maar ondertussen weet hij zich er wel voort te planten. Een opmerkelijk feit. ■

PALING STAAT NIET VOOR GESLOTEN DEUR

Omgekeerd spuibeheer

De paling hangt in de lappenmand. Zijn zwerftocht van de Golf van Mexico tot in de Europese rivieren - van aaltje tot zilverpaling - is een huzarenstukje. Het is een avontuur vol hindernissen, zoals de talrijke zeesluizen aan de kust: gesloten deuren die abrupt een einde maken aan de verdere tocht landinwaarts. Tenzij je de deur op een kier zet...

HEEN EN TERUG

Het verhaal van de paling begint aan de andere kant van de wereldbol, in de Sargassozee in de Golf van Mexico. Al vrij kort na hun geboorte wagen de aaltjes zich aan hun hachelijke wereldreis, 6.000 kilometer lang, meelifend op de

Golfstroom. Ter hoogte van de Europese kusten veranderen de palinglarven in glasaaltjes en zwemmen ze de rivieren op. Daar vertoeven ze enkele jaren om uit te groeien tot zilverpaling. Een kwestie van voldoende vetreserves op te bouwen om opnieuw naar de Sargassozee te trekken, te paaien... en te sterven.

BRUSKE ZEESLUIZEN

In de meeste Europese riviermondingen verloopt de overgang van zout naar zoet water geleidelijk. Zo hebben de glasaaltjes het graag, want dat is de uitgelezen manier om zich aan te passen aan hun toekomstige zoetwaterbiotoop. In de lage landen, Vlaanderen en Nederland, veranderen zeesluizen die getijdenzones of estuaria echter in bruske zout-zoetovergangen. Voor de glasaaltjes kost die abrupte wissel extra energie, wat hun overlevingskansen in het gedrang brengt.

Bovendien gaan bij hoogwater de deuren van de sluisen potdicht om de instroom van zout water naar het hinterland te beletten. Onderzoekers van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO) kwamen tot de onthutsende vaststelling dat bij hoogtij slechts een handvol glas-

aaltjes zich door spleten en kieren van de sluispoorten weet te wringen.

DEUR OP EEN KIER...

Misschien ligt de oplossing voor dit prangende probleem wel in een omgekeerd spuibeheer. Ans Mouton van het INBO legt uit: "Bij het opkomende tij blijft de sluisdeur onderaan op een kier van 10 centimeter openstaan. Dat lijkt niet veel, maar de ongeduldige glasaaltjes laten die kans niet liggen." Het INBO experimenteerde op twee belangrijke zout-zoetovergangen aan de Belgische Noordzeekust met dit omgekeerde spuibeheer, meerbepaald aan het

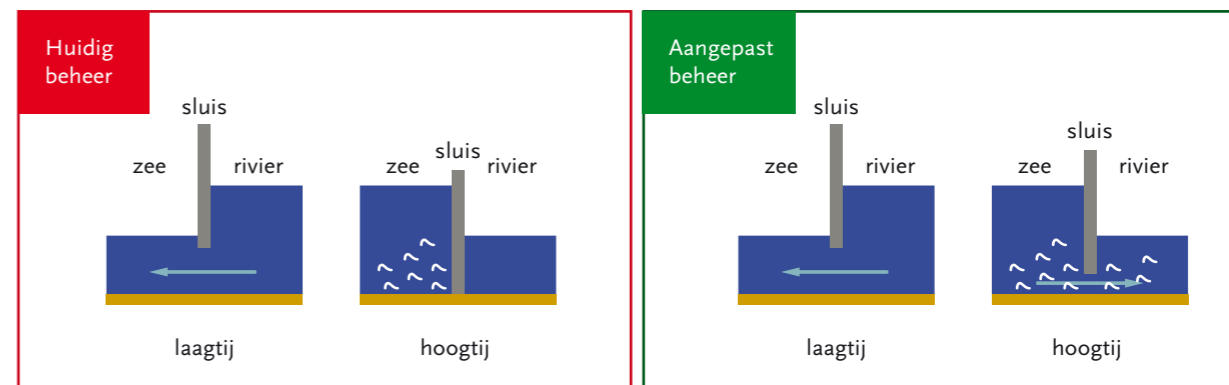
Ganzepoot-spuicomplex in Nieuwpoort en het sluisencomplex Sas Slijkens in Oostende. Het resultaat was verbluffend: in vergelijking met de gesloten sluisdeuren nam op beide plaatsen de intrek van glasaal toe met een factor 200 tot 250.

Bij omgekeerd spuibeheer stroomt dus regelmatig zout zeewater het binnenland in. Loert het risico van verzilting dan niet om de hoek? Het antwoord van Ans Mouton luidt trefzeker: "De instroom van zeewater blijft heel beperkt, zodat er geen betekenisvolle stijging van de zoutconcentratie voorbij de sluis optreedt. Bovendien houden we de

evolutie van de zoutconcentratie nauwlettend in de gaten om, indien nodig, tijdig bij te sturen."

... VOOR EEN WERELD VAN VERSCHIL?

Omgekeerd spuibeheer blinkt uit in eenvoud en efficiëntie. Zo goed als kosteloos ook, omdat het zich makkelijk laat integreren in de automatische bediening van sluisen, overal ter wereld. Een eenvoudige oplossing, maar voor glasaaltjes een wereld van verschil.

LIMBURG, WAAR DE BEEKPRIK ZICH THUIS VOELT

© Thierry Gaethofs

De beekprik kent in Europa een brede verspreiding: van het zuiden van Scandinavië tot aan de Middellandse Zee. In Vlaanderen komt hij enkel voor - op enkele plekken in de Vlaamse Ardennen en het Zennebekken na - in de beken die op het Kempische plateau ontspringen. Tot diep in de 19de eeuw was hij daar een veel voorkomende verschijning. Dat in schril contrast tot vandaag: een tiental versnipperde restpopulaties houden de hoop levend dat het ooit weer beter zal gaan met de beekprik...

EEN VIS DIE ER GEEN IS...

Op het eerste gezicht hoort de beekprik niet thuis in een magazine als *Vislijn*. Hij is namelijk geen echte vis, want hij heeft geen gepaarde vinnen noch schubben. Verder heeft hij een ronde zuigmond in plaats van kaken. Vandaar dat de beekprik tot de rondbekken behoort.

Zijn hele leven, ongeveer 7 jaar, brengt hij door in de rivier. Dat onderscheidt hem van zijn anadrome collega's, de zee- en rivierprik, die als volwassen exemplaar richting zee trekken. De geslachtsrijpe beekprikken zoeken stroomopwaarts een plek om zich voort te planten. Met hun krachtige zuigmond verleggen ze keien om in de bodem een nestkuil te graven. Het is daar een drukte van jewelste, met tot 30 paaiende beekprikken in één nestkuil. De volwassen dieren sterven kort daarna en de larven laten zich stroomafwaarts meedrijven tot ze een veilige plek vinden om zich in te graven. Als de larve zijn schuilplaats verlaat, groeit hij en ondergaat hij - ondertussen zijn we 6,5 jaar later - de metamorfose tot een volwassen dier.

DE BEEKPRIK HEEFT LIMBURG LIEF

De beekprik houdt dus van beken met een bodem uit zand of fijn grind. De lievelingsplekjes van de larven zijn zandbanken rijk aan dood organisch materiaal, zoals de monding van

© Thierry Gaethofs

een zijbeek of lokale verbredingen, meanders of slibbanken. Die beekprikwaterlopen komen voor in loofbossen, gemengde bossen, graslanden en heidegebieden. Biotopen die in de Limburgse Kempen nog vaak

voorkomen en die door de Vissenwerkgroep van de Limburgse Koepel voor Natuurstudie (LIKONA) jaarlijks worden afgespeurd naar beekprik. Elektrisch afvissen bracht populaties van de beekprik aan het licht, in onder

andere de zuivere bovenlopen van de Itterbeek, Munsterbeek, Abeek en Zwarte Beek.

EEN KWETSBARE SOORT

Thierry Gaethofs van de Dienst Waterlopen van de Provincie Limburg schetst de situatie van de beekprik in de Limburgse Kempen: "In het stroomgebied van de Dommel is hij al sinds de jaren tachtig volledig uit beeld verdwenen. In de Voerstreek hangt hij aan een zijden draadje. Maar in de Laambeek en Busselziep zijn sinds enkele jaren nieuwe populaties opgedoken. Op de Bezoensbeek en Ziepbek zijn de populaties relatief stabiel. In de Abeek en Zwarte Beek zijn de aangetroffen aantallen in lijn met de normale natuurlijke schommelingen. Kortom, in de Limburgse Kempen komen nu een tiental vitale, maar versnipperde populaties voor." Om zijn levenscyclus te kunnen voltooien heeft de beekprik een aaneengesloten leefgebied van minstens 3 kilometer nodig: een natuurlijke waterloop, met een heel zuivere waterkwaliteit, waar hij ongehinderd kan migreren. En daar knelt het schoentje: de afwaartse drift van prikjarven wordt in onvoldoende mate gecompenseerd door de optrek van volwassen exemplaren. Nog te veel stuwen en bodemvallen staan zijn stroomopwaartse migratie in de weg. ■

© Thierry Gaethofs

© Thierry Gaethofs

BELGIAN LADIES FISHING TEAM

VERDIENSTELIJK: HET BELGIAN LADIES FISHING TEAM

Wedstrijdvissen, een typische mannen-sport? Daar klinkt meteen luid protest uit de monden van Sandra, Sabine, Tamara, Sarina en Michelle. Want deze meiden van het Belgian Ladies Fishing Team versierden op het voorbije Wereldkampioenschap Zoetwatervissen voor Dames een verdienstelijke achtste plaats. Coach Bart Ooms is een tevreden man: "Een puike prestatie voor deze prille maar beloftevolle ploeg."

LANGS DE SLOVEENSE SAVA

In 2012 waagde het Belgian Ladies Fishing Team voor de eerste keer hun kans in het Wereldkampioenschap in

Leeuwarden (Nederland), langs het Van Harinxmakanaal. Dit jaar bracht het WK de dames naar Radece (Slovenië) om langs de Sava, in een fabelachtig mooi groen decor, wederom hun beste beentje voor te zetten. De trainingdagen maakten al snel duidelijk dat de Sava boordevol vis steekt: blauwneuzen, barbelen, karpers, kopvoorns, giebels, blankvoorns en alvers. Bart Ooms: "Op bepaalde plaatsen is deze brede en natuurlijke zijrivier van de Donau wel negen meter diep. Een situatie die in België nauwelijks voorkomt. Dat vergde dus wel enige aanpassing."

VISSEN NAAR DE JUISTE TECHNIEK

Tijdens de vijf trainingdagen vooraf

was het druk experimenteren om de meest geschikte technieken te vinden. "En uiteraard gingen we ook even spioneren bij de Slovenen en topploegen als Engeland en Kroatië." Toch leidde dat op de eerste dag van het kampioenschap niet tot het gewenste resultaat: slechts een twaalfde plaats. Bart Ooms stuurde op dag twee de techniek drastisch bij: "Al vanaf de eerste minuut gebruikten we meer aas en een grotere haak. We rolden en kleefden de maden nu met beide handen stevig tot steenharde bollen. Als je die in het water werpt, komen de vissen af op het plonsgeluid. Je moet ze dus blijkbaar wakker schudden." Dankzij deze aanpassingen in de techniek verrasten de vijf super gemotiveerde dames vriend en vijand. Die dag behaalde de ploeg een mooie tweede plaats. Bart Ooms blikt vooruit: "Als je weet dat dit kampioenschap voor dames al twintig jaar bestaat, dan hebben we als nieuwkomer een bijzonder knap resultaat behaald. Dat belooft voor de toekomst!" ■

Sarina: een natuurmens, die graag wint ...

"Vissen is me van kindsbeen af met de papepel ingegeven. Mijn vader, broer, neef... visten en ik ging graag mee om ook beet te hebben. Ik ben altijd een natuurmens geweest. En ja, als ik in wedstrijden de mannen ver achter me laat, dat geeft me altijd weer een kick."

HOE GAAT HET MET DE ZENNE?

Beter, zo blijkt. Maar het heeft heel lang geduurd, want volgens historische bronnen kreunt deze rivier al sinds de 15de eeuw onder een steeds zwaardere vuillast. Pas sinds 2007 krijgt ze, met de opening van de rioolwaterzuiveringsinstallatie Brussel-Noord, de ademruimte die ze verdient. Ademruimte die zich laat voelen tot in de Rupel en de Schelde.

MAAKT ÉÉN PALING DE LENTE?

Eeuwenlang was de Zenne een open riool die het ongezuiverde afvalwater van huishoudens en industrie naar de Rupel afvoerde. De Zenne was zo dood als een pier, zuurstof- en visloos. In 2006 en 2007 werden enkele rioolwaterzuiveringsinstallaties (RWZI) langs de Zenne grondig gerenoveerd

ring worden zelfs dode rivieren op korte tijd weer leefbaar voor vissen. In eerste instantie verschijnen de soorten die het meest bestand zijn tegen vervuiling.

OP GOEDE WEG...

Zeven jaar later. De zuurstofconcentratie stroomopwaarts, van Lembeek tot Vilvoorde, is zienderogen verbeterd.

"Vijftig jaar geleden had ik als kind nog regelmatig beet aan Catala, in Drogenbos, net voor de Zenne morsdood werd. Mijn droom? Voor ik sterf ooit nog eens 20 vissen uit de Zenne te vangen. Maar ik denk dat de mens met visuitzettingen de natuur daarbij een handje zal moeten helpen."

Roland Massaert, fervent Zennevisser en lid van de provinciale Visserijcommissie Vlaams-Brabant

en kregen ze versterking van nieuwe RWZI's (Beersel en Sint-Pieters-Leeuw). De grote doorbraak kwam er met de RWZI van Brussel-Noord, die sinds 2007 het afvalwater van 1,1 miljoen Brusselaars en Vlamingen voor zijn rekening neemt. Ter vergelijking: tot dan zuiverde de RWZI van Brussel-Zuid het afvalwater van slechts 360.000 inwoners...

Hetzelfde jaar nog dook de eerste vis in de Zenne op: onderzoekers vingen in Leest, nabij Mechelen, een paling. Het jaar daarna was de buit al opgelopen tot 60 stuks en 1 baars. Dankzij waterzuive-

In 2013 wordt in Drogenbos, langs de Zennebeemden waar de Zenne vrij en vrolijk kronkelt, een rivierdonderpad opgemerkt. Het jaar ervoor werd die ook al waargenomen in Lembeek, samen met het berrmpje. Beide soorten wijzen duidelijk op een betere waterkwaliteit. Stroomafwaarts kent de zuurstofconcentratie over de jaren heen een grotere schommeling. In Leest, waar de Zenne onderhevig is aan eb en vloed, duiken met mondjesmaat typische soorten voor de Zeeschelde op: bot, brakwatergrondel, dikkopje en in 2013 zelfs de zeldzame rivierprik.

TUSSENTIJDSE BALANS

Gerlinde Van Thuyne van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek volgt al sinds 2007 het visbestand van de Zenne op de voet: "In 2012 vingen we 856 vissen, goed voor 34 kg. Naar biomassa domineert de paling het visbestand, tot 85%. Er komen steeds meer soorten voor, en gevoeliger soorten wagen er nu ook hun kans. Toch is er van een stabiel visbestand nog lang geen sprake. Er zijn nog tal van lozingspunten te saneren en de Zenne heeft ook nood aan meer natuurlijke habitats." ■

HET MEER VAN ROTSELAAR: ROOFVISSEN IN HET VIZIER

In het meer van Rotselaar mag je enkel vissen vanaf de oever. Daar laten roofvissen zich niet zo gemakkelijk vangen. Maar één keer om de twee jaar kijken ze wel beter uit...

DE ROOFVISHENGELDAG

Eens om de twee jaar geeft het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB) een machtiging om op het meer een roof-

© Danny Geysen

© Nick Cullermans

vishengeldag te organiseren. Danny Geysen, voorzitter van de Vlaamse Roofvis Federatie, geeft een woordje uitleg: "Grotere roofvissen als snoek, baars en snoekbaars laten zich zelden vangen met de klassieke onderzoeksmethodes. Dat leidt tot een onderschatting van het roofvisbestand. Het is belangrijk om daar een beter beeld van te

hebben. Het roofvisbestand is namelijk een goede graadmeter voor de kwaliteit van de visstand en vertelt ook veel over hoe het meer van Rotselaar als ecosysteem functioneert. Bovendien wordt in dit meer al verschillende jaren snoek uitgezet. Uiteraard wil het ANB weten hoe die populatie evolueert om zo bij te kunnen sturen waar nodig."

"We zijn voorstander van meer en beter georganiseerde controles van hengelaars die op roofvis vissen vanuit een boot. Ondertussen kan de toelating voor georganiseerde bootvisserij op kleinere plassen soelaas brengen. Zo komen de roofvissers toch aan hun trekken en zijn misbruiken uitgesloten."

Danny Geysen, voorzitter van de Vlaamse Roofvis Federatie

IN HET NAJAAR

De roofvishengeldag krijgt stevast een plaatsje op de kalender ergens in oktober of november. "Dat heeft zijn redenen", legt Danny Geysen uit. "Dan zijn er op de plas nauwelijks surfers actief, zodat we niet in elkaars vaarwater komen. Bovendien hebben prooivissen in het najaar de neiging om samen te scholen. En dat hebben roofvissen maar al te goed door, reken maar! Roofvissen zijn in die periode ook heel actief op zoek naar voedsel. Zo leggen ze hun vetreserves voor de winter aan."

MET ANDERE MIDDELEN

Op de roofvishengeldag in oktober 2012 mocht er dankzij de machtiging

van het ANB met andere middelen dan normaal gevist worden. Zo hengelden zeven vissers met kunstaas vanuit een bootje met elektromotor of vanuit een bellyboat. Twee vissers probeerden toch hun geluk vanaf de kant of wadend in het meer. Samen waren ze die dag 43 visuren actief.

DE BUIT?

De kantvissers vingden de hele dag bot, terwijl de boot- en bellyboatvissers zes snoeken en zeven baarzen aan de haak sloegen. Die werden eerst zorgvuldig gemeten en gewogen, en daarna weer te water gelaten. De conclusie van deze roofvishengeldag? Danny Geysen: "Het is opvallend dat er tot 30 meter van de oever bijna geen vis te vinden is. Ze vertoeven enkel in het midden van de plas, in grote scholen, op een diepte van ongeveer 8 meter. We hebben zeker niet de indruk dat het roofvisbestand in vergelijking met de eerste roofvishengeldag twee jaar geleden toegenomen is. Pas als we dit onderzoek nog enkele keren herhalen, zullen we een beter zicht op de evolutie van het roofvisbestand krijgen." ■

DE SPIEGELKARPER UITGEZET... EN OPGEVOLGD

Jaarlijks verlenen enthousiaste vrijwilligers van de Vereniging van Belgische Karpervissers (VBK) in het late najaar of winter hun medewerking aan de uitzetting van spiegelkarpers - 'spiegel-tjes' in de vissersmond - in vele openbare wateren in Vlaanderen. Voordat ze te water worden gelaten moet elke spiegelkarper op de foto. Een verplicht nummertje...

© VBK

© Nick Cullermans

te fotograferen. Daarna begint de zoektocht in de fotodatabank met alle uitgezette spiegelkarpers naar dat ene identieke schubbenpatroon. En dan maar duimen dat we beet hebben..."

OP DE VOET GEVOLGD

"Op die manier kunnen we sommige exemplaren op de voet volgen", lacht Filip Matthys. "Zo hebben een aantal spiegel-tjes zich langs de IJzer al wel

DRAAGKRACHT EN DIVERSITEIT

"Op basis van hengelvangstcijfers", zo steekt Filip Matthys van de VBK van wal, "dienen we bij de Provinciale Visserijcommissie (PVC) een dossier in om in een openbaar water spiegel-tjes uit te zetten. We streven naar een evenwichtig karpersbestand, met voldoende ruimte voor elke karper om tot een gezond en volwassen exemplaar uit te groeien. In waterlopen waar de schubkarper de plak zwaait, zorgt de spiegelkarper voor meer diversiteit. We bepoten ook op plaatsen die bij hengelaars wat minder in trek zijn. Zo dragen de spiegelkarperprojecten hun steentje bij aan de spreiding van de hengeldruk."

DE VINGERAFDRUK VAN DE SPIEGELKARPER

Na goedkeuring van de PVC gaat een team, 6 tot 8 man sterk, aan de slag. Bij de uitzetting, onder leiding van het Agentschap voor Natuur en Bos, wordt elke spiegelkarper vooraf gemeten, gewogen en... gefotografeerd. Filip Matthys legt uit waarom: "De spiegelkarper draagt op zijn flanken onregelmatig geplaatste schubben. Dat schubbenpatroon is bij elke individuele spiegelkarper uniek, zoals de vingerafdruk bij de mens. Altijd schuilt er ergens wel een verschil in het aantal schubben, de grootte of de positie ervan. We sporen vissers aan om hun gevangen spiegelkarpers te wegen, te meten en

acht keer laten vangen. Dat levert interessante info op over hun groei en de verplaatsingen die ze maken. Aan de hand van de identificatie van de terugvangsten kunnen we ons - weliswaar voorzichtig - een beeld vormen over hoe de populatie evolueert." Of er ook straffe gasten tussen zitten? Lang hoeft Filip daar niet over na te denken: "Zeker weten! Zo is er ooit een spiegelkarper, die uitgezet was in het Kanaal Gent-Oostende, opgedoken in de Leie. Met al die sluizen onderweg, een ware krachttoer."

Info: www.spiegelkarperproject.be

NUTTIGE ADRESSEN VISLIJN 2014

Infoket Openbare Visserij Provinciale Visserijcommissies

U heeft een vraag over de openbare visserij?
Wenst u meer informatie over visserijregelgeving,
viswateren, visrechten, vissoorten en visstandbeheer?
Neem dan contact op met de Visserijcommissie
in uw provincie.

West-Vlaanderen

Proosdij, Burg 2B, 8000 Brugge; Tel 050-40 57 07
visserijcommissiewvl@gmail.com

Oost-Vlaanderen

Woodrow Wilsonplein 2, 9000 Gent, Tel.: 09-267 78 02
pvc@oost-vlaanderen.be

Antwerpen

Italiëlei 4 bus 16, 2000 Antwerpen; Tel 03-204 03 35
visserijcommissieantwerpen@gmail.com

Vlaams-Brabant

VAC, Diestsepoort 6 bus 75, 3000 Leuven,
Tel.: 016-66 63 17
visserij.vbr.anb@vlaanderen.be

Limburg

Universiteitslaan 1, 3500 Hasselt, Tel.: 011-29 96 87
raymond.dupont@bz.vlaanderen.be

BEHEER VAN DE VISSTAND EN DE VISSERIJ / AGENTSCHAP VOOR NATUUR EN BOS

Het Agentschap voor Natuur en Bos staat in voor het beheer van
de visstand, het behoud van de visserij en de naleving van de
visserijwetgeving.

West-Vlaanderen

VAC, Jacob Van Maerlantgebouw
Koning Albert I-laan 1-2 bus 74, 8200 Brugge, Tel.: 050-24 77 81
visserij.wvl.anb@vlaanderen.be

Oost-Vlaanderen

Gebr. Van Eyckstraat 2-6, 9000 Gent, Tel.: 09-265 46 40
visserij.ovl.anb@vlaanderen.be

Antwerpen

Gebouw Anna Bijns
Lange Kievitstraat 111-113 bus 13, 2018 Antwerpen, Tel.: 03-224 62 62
visserij.ant.anb@vlaanderen.be

Vlaams-Brabant

VAC, Diestsepoort 6 bus 75, 3000 Leuven, Tel.: 016-66 63 00
visserij.vbr.anb@vlaanderen.be

Limburg

Koningin Astridlaan 50 bus 5, 3500 Hasselt, Tel.: 011-74 24 50
visserij.lim.anb@vlaanderen.be

Centrale Diensten-Visserijfonds

Graaf de Ferrarisgebouw
Koning Albert-II-laan 20 bus 8, 1000 Brussel, Tel.: 02-553 82 22
visserij.anb@vlaanderen.be

NATUURINSPECTIE

Natuurinspectie staat in voor de naleving van de visserijwetgeving.
Visstroperij of andere ernstige inbreuken op de visserijwetgeving kan u
melden bij Natuurinspectie:

Natuurinspectie Antwerpen

Tel: 03-224 62 62 - natuurinspectie.ant.anb@vlaanderen.be

Natuurinspectie Limburg

Tel: 011-74 24 50 - natuurinspectie.lim.anb@vlaanderen.be

Natuurinspectie Oost-Vlaanderen

Tel: 09-265 46 40 - natuurinspectie.ovl.anb@vlaanderen.be

Natuurinspectie Vlaams-Brabant

Tel: 02-454 87 58 - natuurinspectie.vbr.anb@vlaanderen.be

Natuurinspectie West-Vlaanderen

Tel: 050-24 77 95 - natuurinspectie.wvl.anb@vlaanderen.be

Depotnummer: D/2013/3241/309

Uitgave: januari 2014

Meer info over het Agentschap voor Natuur en Bos:
www.natuurenbos.be

© Vidia - Yves Adams